

Akademikernes forslag til finansloven for 2019

Den 24. august 2018
Sag.nr. S-2018-598
Dok.nr.D-2018-17367
ks/bba/bv/nj/msa/asf

Med finansloven for 2019 er der mulighed for at udnytte, at dansk økonomi står stærkt, og at der fortsat er udsigt til økonomisk fremgang. Der er god vækst i den private sektor, som også har øget efterspørgslen på arbejdskraft, og det forekommer unødvendigt fortsat at gå efter nulvækst i den offentlige sektor eller for den sags skyld at videreføre omprioriteringsbidraget på centrale velfærdsområder, som fx uddannelse.

Akademikerne foreslår at styrke den offentlige sektor ved at afsætte væsentlige midler til kompetenceudvikling af de offentlige ledere. Der er også brug for særlig opmærksomhed på det psykiske arbejdsmiljø, idet dårligt psykisk arbejdsmiljø hvert år betyder, at et stort antal medarbejdere træder ud af arbejdsstyrken enten midlertidigt eller permanent. Akademikerkampagnen bidrager til at sikre, at ledige akademikere bliver bragt i spil i virksomhederne. Endelig foreslår Akademikerne ressourcer til et dataetisk råd samt flere ressourcer til forskning og uddannelse.

Akademikernes forslag til finansloven for 2019

1. Styrket kompetenceudvikling af offentlige ledere
2. Indsatser om psykisk arbejdsmiljø
 - a. Pulje til lederuddannelse i psykisk arbejdsmiljø
 - b. Styrkelse af Arbejdstilsynets indsats over for psykisk arbejdsmiljø
 - c. En arbejdspladsvurdering (APV) for unge
3. Etablering af et dataetisk råd
4. Fortsættelse af Akademikerkampagnen
5. Genopretning af uddannelsesbevillingerne og fjernelse af uddannelsesloftet
6. Ny målsætning om 1,5 pct. af BNP til offentlig forskning – og genopretning af forskningsbevillingerne til 2015-niveau
7. Genetablering af central pulje med midler til Proof-of-Concept

Akademikernes forslag til finansloven for 2019:

1. Styrket kompetenceudvikling af offentlige ledere

For at understøtte udviklingen af fremtidens offentlige sektor skal de offentlige ledere klædes endnu bedre på. God ledelse er en væsentlig nøgle til gode arbejdspladser, som skaber resultater.

Derfor foreslår Akademikerne, at der afsættes 1 mia. kr. over en fireårig periode til at videreudanne offentlige ledere i stat, kommuner og regioner, heraf 250 mio. kr. i 2019. Det vil være et løft på linje med det, som vi så ved kvalitetsreformen. Det er meget vigtigt, at vi lærer af erfaringerne fra kvalitetsreformen. Her blev indsatsen for bredspektret, og berørte ikke kun ledere, hvorfor effekten ikke blev som ønsket.

Den her foreslåede lederpulje skal målrettes det egentlige ledelseslag, så deres kompetencer løftes. Den styrkede kompetenceudvikling af ledelseslaget skal understøtte en ledelseskultur, der bygger på tillid og motivation.

2. Indsatser om psykisk arbejdsmiljø

a. Pulje til lederuddannelse i psykisk arbejdsmiljø

Ved OK18 aftalte de statslige parter at samarbejde om iværksættelse af en lederuddannelse i psykisk arbejdsmiljø. Der er afsat 1,5 mio.kr. til projektet, som indeholder såvel en udviklings-, test- og evalueringsdel. Projektet er nyskabende og erfaringerne fra projektet vil blive inspiration til, hvordan vi kan uddanne ledere i psykisk arbejdsmiljø. En lang række undersøgelser, heriblandt Akademikernes egen arbejdsmiljøundersøgelse fra 2015 med svar fra 28.000 akademikere viser, at lederne på tværs af sektorer efterspørger viden og handlekompetence i forhold til psykisk arbejdsmiljø. Akademikerne foreslår, at der på finansloven afsættes midler til at understøtte projektet samt videreudvikling af lederuddannelsen i psykisk arbejdsmiljø til hele arbejdsmarkedet.

b. Styrkelse af Arbejdstilsynets indsats over for psykisk arbejdsmiljø

Som følge af de stigende problemer med dårligt psykisk arbejdsmiljø og de omkostningsfulde konsekvenser heraf, bør Arbejdstilsynet øge sine kompetencer og sin tilsynsindsats inden for psykisk arbejdsmiljø. Arbejdstilsynet spiller en afgørende rolle i indsatsen for et godt psykisk arbejdsmiljø. Men akademikernes medlemmer oplever alt for sjældent, at Arbejdstilsynet er tilstede. Akademikerne foreslår derfor, at de faste midler til Arbejdstilsynet øges og gøres permanente. Derudover foreslår Akademikerne, at der afsættes særlige midler til Arbejdstilsynet, som øremærkes til at udvikle nye og forbedrede tilsynsmetoder inden for det psykiske område samt midler til gennemførelsen af en bred tilsynsindsats om psykisk arbejdsmiljø.

c. En arbejdspladsvurdering (APV) for unge

En god start på arbejdslivet er afgørende for, at unge kan få et godt liv og bidrage konstruktivt til samfundsudviklingen. Desværre viser undersøgelser, at unge er særligt udsatte i forhold til stress og andre arbejdsmiljøudfordringer. Blandt Akademikernes medlemmer giver flere unge udtryk for, at de føler sig alene med deres arbejdsmiljøspørgsmål. De har stort fokus på at levere et godt stykke arbejde, men oplever at det er uklart, hvad der forventes, og at det kan være svært at sige fra over for tidspres, stor arbejdsmængde mv. Dette gælder ikke mindst de løstansatte unge. Akademikerne foreslår, at der på finansloven afsættes midler til udvikling af en særlig APV for unge med fokus på inddragelse og forventningsafstemning. Unge-APV'en skal rettes mod såvel unge i fritidsjob, som unge der starter i det første job efter endt uddannelse.

Akademikerne foreslår, at der på finansloven afsættes 150. mio. kr. til de tre indsatser om psykisk arbejdsmiljø.

3. Etablering af et dataetisk råd

Vi står over for en grundlæggende ændring af samfundet i takt med den digitale teknologiske udvikling. Akademikerne mener, det skal være legitimt og gerne helt naturligt, at vi diskuterer de etiske aspekter af digitalisering.

Vi ser eksempler på digitaliserings- og dataprojekter, som har tydelige fordele, men som også indebærer etiske dilemmaer, som udfordrer grundlæggende værdier og traditioner. Dilemmaerne er fx grænserne for, hvornår data kan anvendes til at påvirke adfærd, og hvornår det er hensigtsmæssigt at anvende kunstig intelligens velvidende, at der er (ukendte) bias. I den offentlige sektors digitaliseringsindsats står myndighederne med afvejninger mellem effektivitet i sagsbehandling og privatliv, og digitaliserbar lovgivning ændrer det konkrete skønssprincip. Sådanne tiltag ændrer retstraditionen for retssikkerhed.

Akademikere spiller en vigtig rolle i den digitale teknologiske udvikling, da det typisk er de akademiske faggrupper, der udvikler, driver og leder de digitale forandringer. Hverken det enkelte individ, den enkelte medarbejder eller virksomhed kan dog egenrådigt tage stilling de etiske dilemmaer. Der er behov for formelle diskussioner og som resultat heraf retningslinjer for de dilemmaer, som digitale teknologier medfører for individ og samfund.

Akademikerne mener, at et dataetisk råd er nødvendigt for at bevare den grundlæggende tillid til digitale løsninger samt til sikkerhed og beskyttelse af borgerne i samfundet. Akademikerne foreslår derfor, at der på Finansloven afsættes 4,1 mio. kr. til etablering og drift af et råd, der varetager de etiske diskussioner om og kommer med retningslinjer vedr. dilemmaer ved brugen af digital teknologi (som den årlige bevilling til Etisk Råd).

4. Fortsættelse af Akademikerkampagnen

Trainee-ordningen, hos Akademikerne kaldet "Akademikerkampagnen" og rettet mod SMV-segmentet, hjælper nyuddannede i job i hele landet. Traineeordningen aftales desværre finansieret for kun to år ad gangen – de seneste to år via trepartsaftalen fra 2016 – og det giver store unødvendige omkostninger, når netværk og kontakter til virksomheder og øvrige aktører lukkes op og ned fra gang til gang.

Beskæftigelsesministeren har givet udtryk for, at traineeordningen foreslås finansieret 2019 ud, mens den evalueres. Det indebærer i alt ca. 11,25 mio. kr. til hele traineeordningen, dvs. 3,75 mio. kr. til hver hovedorganisation, idet første kvartal er finansieret. Det bakker Akademikerne selvfølgelig op om, og vi vil i tilgift foreslå, at man reserverer 2 års finansiering fra 2020-2021 til Akademikerkampagnen. Disse midler kan udmøntes, såfremt evalueringen er positiv, da det vil sikre en langt større værdiskabelse og flere match. Hertil kommer, at det er oplagt for Akademikerkampagnen at tage fat i gruppen af ældre studerende, da en tidlig indsats giver langt den største jobeffekt. Det skal der så findes finansiering til udover midlerne fra Beskæftigelsesministeriet.

5. Genopretning af uddannelsesbevillingerne og fjernelse af uddannelsesloftet

De årlige besparelser på uddannelse, fra ungdomsuddannelserne til universitetsuddannelserne, er massive og påvirker uddannelsernes kvalitet negativt. Universitetsudvalget påpeger i sin rapport, at universiteternes uddannelsesstilskud pr. studenterårsværk fra 2007 til 2017 er faldet med 10 pct. og endda samtidig med at studieaktiviteten, målt i studenterårsværk, i perioden er vokset med 52 pct. En fortsættelse af denne udvikling er uholdbar. Det årlige omprioriteringsbidrag på 2 pct. på ungdomsuddannelserne og de videregående uddannelser skal fjernes med henblik på at få genoprettet uddannelsesbevillingerne.

Akademikerne arbejder desuden for, at det midlertidige taxameterløft på 5.000 kr. på takst 1 bliver gjort permanent, og at taxametrene på takst 2 og 3 tilsvarende forhøjes. Ved sidste års finanslov blev der sået tvivl om fortsættelsen af taxameterforhøjelsen efter 2019, idet takstforhøjelserne ikke som vanligt fremgik i aktivitetsoversigterne for de to efterfølgende finanslovsår. Dette fik Akademikerne sammen med DI til at rette henvendelse til daværende uddannelsesminister Søren Pind, hvor vi gav udtryk for vores fælles bekymring for uddannelsernes kvalitet, hvis taxameterforhøjelsen ikke videreføres.

Aftalekredsen bag det udskældte uddannelsesloft er ved at slå revner. I forsommeren meldte Socialdemokratiet, at de vil fjerne loftet og seneste har Liberal Alliance ligeledes vendt ryggen til loftet. Givet fordi vi går ind i et valgår, hvorfor det også vurderes politiks opportunt at fortsætte presset for at få fjernet uddannelsesloftet. Den politiske aftale bag uddannelsesloftet blev indgået for at finde 300 mio. kr. til finansiering af dagpengereformen. Derfor vil en fjernelse af loftet givet blive kædet sammen med anvisning af alternative finansieringskilder.

6. Ny målsætning om 1,5 pct. af BNP til offentlig forskning – og genopretning af forskningsbevillingerne til 2015-niveau

Målsætningen for, hvor mange midler vi afsætter til offentlig forskning, har med skiftende regeringer i de sidste ti år ligget på 1 pct. af BNP. Og uanset om man kalder det et gulv eller et loft, så har de danske forskningsinvesteringer relativt set tabt terræn. Det er alt for uambitiøst. Der er brug for øgede investeringer i offentlig forskning, og det er helt afgørende, at bevillingerne ikke svinger op og ned fra år til år.

Akademikerne foreslår, at niveauet for de statslige forskningsbevillinger på finansloven for 2019 bliver genoprettet, så bevillingerne som minimum kommer til at svare til bevillingerne for 2015. Desuden foreslås det, at politikerne sætter en ny målsætning om, at forskningsbevillingerne øges til 1,5 pct. frem mod 2025. Endelig foreslås det, at ordningen med den treårige bevillingshorisont på finansloven fastholdes, så institutionerne kan regne med et stabilt bevillingsniveau.

7. Genetablering af central pulje med midler til Proof of Concept

Som følge af aftalen om udmøntning af globaliseringspuljen var der i en årrække frem til og med finansloven for 2012 afsat ca. 20 mio. til en central pulje til modning og dokumentation af lovende opfindelser ved offentlige forskningsinstitutioner (Proof of Concept). Midlerne kunne bl.a. anvendes til at frikøbe forskere fra undervisning og forskning i en periode, så de kunne koncentrere sig om at udvikle deres opfindelse.

Fra og med finansloven for 2013 blev midlerne overført til universiteterne, som herefter selv fik forpligtelsen til at finansiere sådanne aktiviteter. For at sikre, at der rent faktisk er afsat midler specifikt til Proof of Concept, som forskerne kan søge, så foreslår Akademikerne, at der med finansloven for 2019 igen oprettes en central pulje hertil. Puljen kan evt. placeres i regi af Innovationsfonden.